

www.castra.org

ул. "Борис Рангелов" №30,1138 София, България, тел: +359 -887-548-201, e-mail: info@castra.org, ЕИК: 176002325

КЛЪСТЕР ЗА АЕРОКОСМИЧЕСКИ ТЕХНОЛОГИИ, ИЗСЛЕДВАНИЯ И ПРИЛОЖЕНИЯ

Сдружение с нестопанска цел осъществяващо дейност
в обществена полза

Българска Космическа Администрация (БКА) ПРЕДЛОЖЕНИЕ – (чернова) 10/6/2017 v.7

Съдържание

Резюме:.....	1
Мотивация:.....	3
Функция, координация и задачи на Българската Космическа Администрация (БКА):.....	4
Структура и финансиране на Българската Космическа Администрация (БКА):.....	6
Обществено мнение и подкрепа.....	7
Документи.....	9

Резюме:

Предлага се създаване на публично-частно партньорство по Закона за концесиите и Закона за юридическите лица с нестопанска цел :

- с име 'Българска Космическа Администрация' (БКА)
- с правна форма «Сдружение осъществяващо дейност в обществена полза» съгласно разпоредбите на ЗЮЛНЦ;
- с членове : заинтересовани държавни институции като напр. МИ,МОН,МТИТС, МО и Сдружение „Клъстер за АероКосмически Технологии, Изследвания и Приложения“ (CASTRA)
- с дейност (1-5 по долу):

1. Предлага и изпълнява Стратегия и План за действие за реализиране на национални политики и програми по космоса по отношение на

- Икономически растеж, иновации и конкурентоспособност
- Околна среда и климат
- Отбрана, сигурност и управление на кризи
- Фундаментални и приложни проучвания, образование

2 Координира осъществяването на националната политика по космоса в рамките на Европейския съюз и Европейската космическа политика.

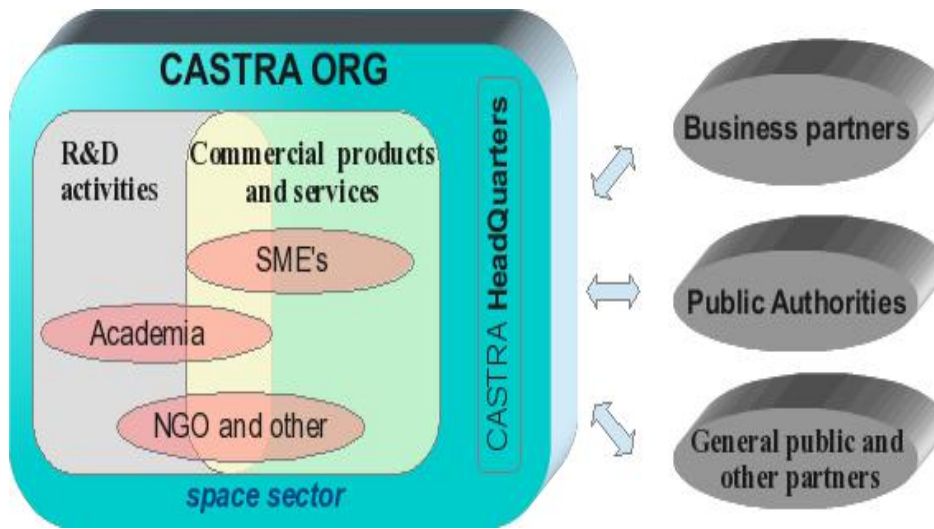
3. Представява и поддържа участието на РБ в международни организации и структури имащи отношение с реализирането на националната космическа политика и приоритети.

4. Институционално подпомага научните, академичните, обществените и стопански субекти действащи на територията на РБ за участие и взаимодействие по национални и международни програми и проекти по изследване и усвояване на космоса и свързаното развитие и приложение на знания и технологии в интерес на обществото.

5. Предлага и изпълнява мерки за подобряване достъпа и реализацията от научните, академичните, обществените и стопански субекти действащи на територията на РБ до научни, технологични и финансови ресурси по национални и международни проекти и програми по изследване и усвояване на космоса и свързаното с това развитие, трансфер и приложение на знания и технологии за нуждите на развитието на страната и обществото.

'Българска Космическа Администрация' (БКА) изпълнява и подпомага държавната политика за участие в изследване и усвояване на космоса и свързаното развитие, трансфер и приложение на знания и технологии за нуждите на развитието на страната и обществото. БКА е елемент от пълноценното интегриране на България като член на ЕС в политиките и изпълнителните структури на Съюза свързани с реализирането на Лисабонската стратегия по приоритетните направления на приложение на космическите изследвания и технологии за стратегическо развитие на Съюза . Дейността на администрацията подпомага реализирането на пълноценното членство на България в ЕС и подобряването възвръщаемостта на финансови, технологични и интелектуални ресурси към страната чрез изпълнение на по-горните задачи :

Българска Космическа Администрация (БКА)

Мотивация:

1. Развитие на знания и технологии свързани с изследване и усвояване на космоса и тяхното приложение за нуждите на общественото и икономическо развитие на страните от Европейския съюз е част от Лисабонската стратегия и приоритети за развитие на ЕС [1]. Публикуваните Комюнике на ЕК към Съвета на Европа и Европейският Парламент по Европейската политика за космоса COM212 (26/4/07) [2], Междинен доклад на ЕК по Европейската политика за космоса (11/9/08) [3], Резолюция на Съвета на Европа по Европейската политика за космоса (29/9/08) [4] и Резолюция на Европейския парламент по Европейската политика за космоса и сигурност (20/11/08) [5] са в основите на създаване на единната Европейска политика и космическа програма, реализирана от Европейската космическа агенция (ЕКА) [6,7,8,9]. Националните политики и програми по космоса на страните от ЕС и приложението на свързани знания и технологии са в тясна обвързаност и координация в рамките на ЕС за постигане на единна насока, максимална ефективност и единно европейско пространство. Националните стратегии и мерки за изпълнение се координират и изпълняват от постоянно действащи изпълнителни администрации [10].

2. Към настоящия момент (2017) България изостава в интегрирането си в структурите на ЕС за изследване и усвояване на космоса в полза на обществото и свързаното развитие и трансфер на знания и високи технологии поради липса на изпълнителна администрация отговорна за прокарване на национална политика по космоса и подкрепа и координация на развитието на свързани технологии и знания, както и поради липса на национална стратегия и план за действие.

Функция, координация и задачи на Българската Космическа Администрация (БКА):

Функция на БКА

Българска Космическа Администрация (БКА) е изпълнителна агенция към правителството на РБ (или, например, към Министерството на Икономиката, Министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, и др.,) и предлага, координира и изпълнява стратегия и план за действие за осъществяване на националната политика и програма по космоса съгласно схемата на Фиг.2.

БКА може да се създаде като (в ред на приоритет по целесъобразност):

1) Публично частно партньорство между държани институции (МО, МОН, МТИТС и МО) и национални експертни организации с дейност от областта на космическите технологии, изследвания и техните приложения. Като правна форма, се предлага това да е Сдружение реализиращо дейност в обществена полза по смисъла на разпоредбите на ЗЮЛНЦ

2) Изпълнителна агенция юридическо лице към Министерски съвет по чл.35 и чл.60. от закона за администрацията

Този вариант е за предпочитане с оглед междуведомствения характер на дейността на администрацията (виж фиг.2) и ще позволи подобрена оперативност и ефективност на изпълнение на задачите и.

3) Изпълнителна агенция юридическо лице към Министъра на Икономиката, Министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министъра на образованието и науката, или друго ведомство по чл.54 и т.60. от закона за администрацията.

Този вариант ще улесни административното функциониране на БКА но ще ограничава дейността и до тези на ведомството към което е създадена и ще намали ефективността на работата и.

4) Дирекция в Министерство на Икономиката, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията или друго ведомство

Това е вариант на по-горния вариант #2.

Междуведомствена координация на БКА:

В предложената на фиг. 2 координационна схема, изобразените субекти на държавната власт имат строго определена и разграничена роля и отговорности:

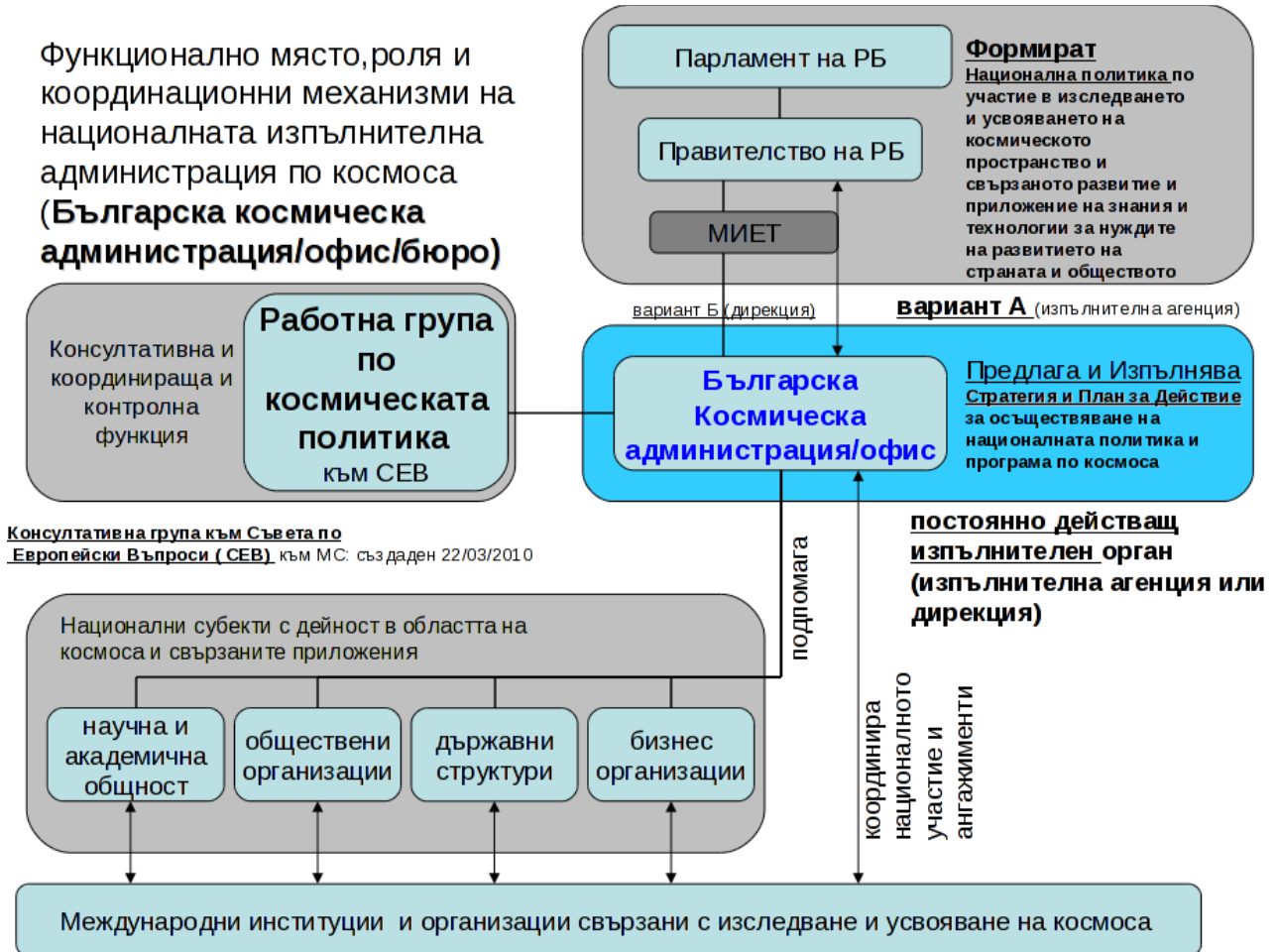
Парламент и Правителство на РБ: Формират *Национална политика* по участие в изследването и усвояването на космическото пространство и свързаното развитие и приложение на знания и технологии за нуждите на развитието на страната и обществото.

Министерство на икономиката, чрез консултативен работна група по космическа политика (създадена 22/03/2010 по решение на СЕВ) към Съвета по Европейските Въпроси (СЕВ) на МС : Координира, контролира и поставя задачите за изпълнение на БКА

'Българска космическа администрация' предлага и изпълнява *Стратегия и План за Действие* за осъществяване на националната политика и програма по космоса и развитието и приложението на свързани знания и технологии.

Задачи на БКА:

1. Съгласува и предлага за одобрение от МС и изпълнява Стратегия и План за действие за реализиране на национална политика и програма по космоса по отношение на

Фиг.2

- Икономически растеж, иновации и конкурентноспособност
  - Околна среда и климат
  - Безопасност, сигурност и управление на кризи
  - Фундаментални и приложни проучвания, образование
2. Координира осъществяването на националната политика по космоса в рамките на Европейския съюз и Европейската космическа политика.
  3. Представява и поддържа участието на РБ в международни организации и структури имащи отношение с реализирането на националната космическа политика и приоритети.
  4. Институционално подпомага научните, академичните, обществените и стопански субекти действащи на територията на РБ за участие и взаимодействие по национални и

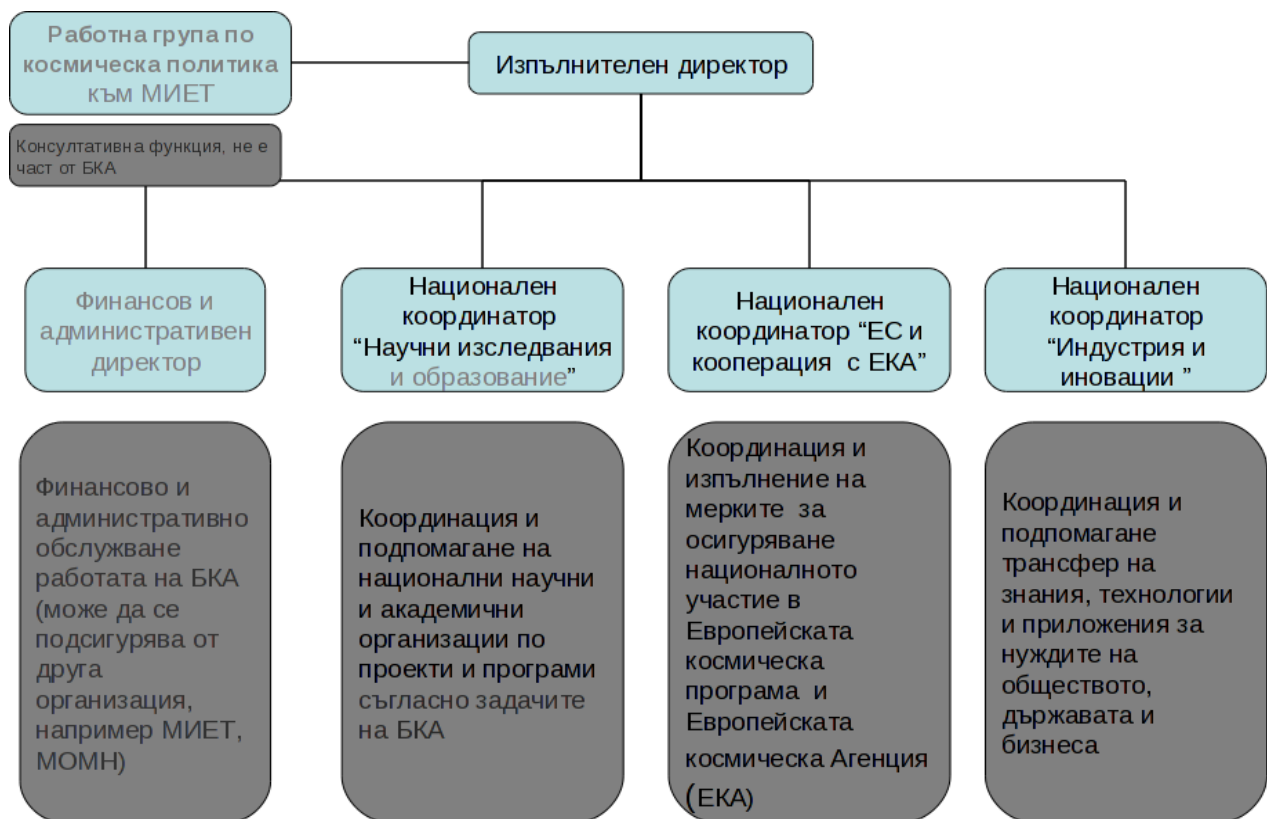
международни програми и проекти по изследване и усвояване на космоса и свързаното развитие и приложение на знания и технологии в интерес на обществото.

- Предлага и изпълнява мерки за подобряване достъпа на научните, академичните, обществените и стопански субекти действащи на територията на РБ до научни, технологични и финансови ресурси по международни проекти и програми по изследване и усвояване на космоса и свързаните с това обществени и стопански приложения в национален мащаб ; както и по отношение на усвояването на тези ресурси.

Структура и финансиране на Българската Космическа Администрация (БКА):

Възможната административна структура на БКА е показана на Фиг.3. Тя отговаря на основните направления на функциониране на БКА съгласно нейните задачи. Трите основни направления "Научни изследвания", 'ЕС и кооперация с ЕКА', 'Индустрия и иновации' биха могли да съществуват и като отдели с включването на повече специалисти.

Показаната на Фиг.3 структура отговаря на ~ 4(5) щатни бройки, но може да бъде редуцирана при съвместяване на функциите и използвани на външни човешки ресурси от други държавни и обществени организации – напр. БАН .

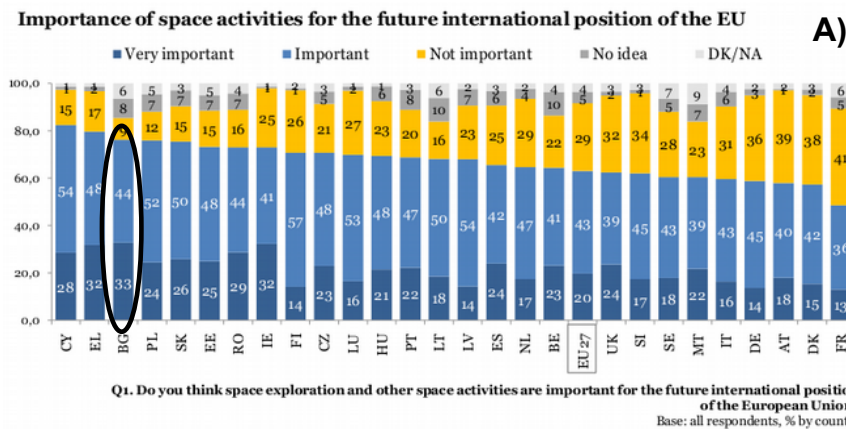
Финансирането на БКА се определя и приема от вишестоящия орган съгласно действащите нормативни документи. Дейността на БКА се финансира чрез:

- субсидия от държавния бюджет;
- участие в международни и национални програми, проекти и споразумения
- други приходи, свързани с дейността на агенцията

Планираните финансови разходи на БКА включват следните компоненти

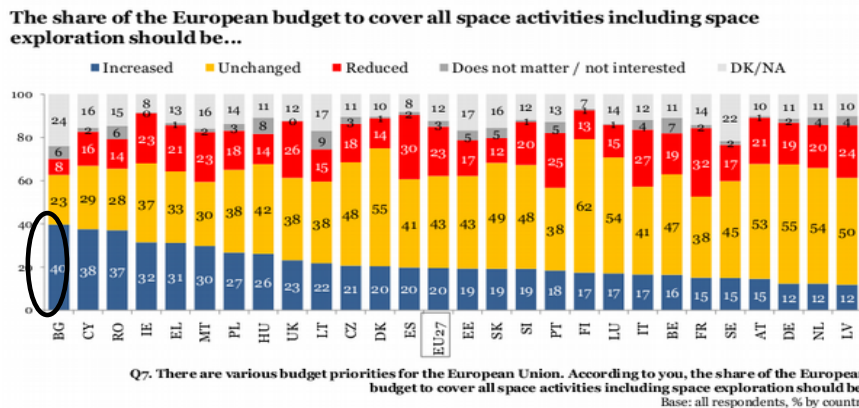
- Оперативна дейност по направления – (ще бъде оценено)
- Членски внос на България в одобрените от националната стратегия по космоса международни институции и организации (например ЕКА-оценка на ~1М€ /година. Забележка: По правилата на ЕКА, 90% от тази сума се разпределя на конкурсни начала за финансиране на проекти от научни и бизнес организации в страната платила членския внос, 10% се удържа за административни разходи)
- Администрация и човешки ресурси - (ще бъде оценено)

Обществено мнение и подкрепа

По данни на Европейския Съюз ('Евробарометър', 2012г)

Българското обществено мнение е трето по сила по подкрепа важноста на Космическите програми за Съюза в световен мащаб (графика А)

Българското обществено мнение най-силно подкрепя увеличаването на Европейските бюджети за космически програми (графика Б)

Сравнение с други страни от ЕС :

Таблица 1 показва положението на България спрямо останалите източноевропейски страни членки на ЕС по отношение коопериране с Европейската космическа агенция (ЕКА). Поради липса на изпълнителна администрация, и съответни споразумения с ЕКА, както и липса на изявена национална политика по космоса и инициатива, България се нарежда в групата на най-малките страни от ЕС без предишни постижения, без дефинирани приоритети, амбиции и възможности в областта на космическите знания и технологии, което води до изоставане в технологичното и научно развитие [10,11,12].

Пропускат се значителни възможности за пълноценна реализация на членството на РБ в ЕС поради ограничаване достъпа до научно и технологично know-how и финансови ресурси за развитие на страната по Лисабонската стратегия на ЕС въпреки значителните научни и технологични постижения на страната (напр. реализирани са в миналото 2 космически програми и има 2 космонавти), наличието на основна научна, развойна и технологична инфраструктурна база и традиции, както и наличие на нови технологични компании и организации.

СТРАНИ ЧЛЕНКИ на ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ - 27

Белгия, Франция, Германия, Италия, Люксембург, Холандия, Дания, Ирландия, Обединено Кралство, Гърция, Португалия, Испания, Австрия, Финландия, Швеция, Кипър, Малта, Естония, Литва, Латвия, Полша, Словакия, Словения, Унгария, Чехия, **България**, **Румъния**

СТРАНИ ЧЛЕНКИ на ЕВРОПЕЙСКАТА КОСМИЧЕСКА АГЕНЦИЯ (ЕКА) - 18

Белгия, Франция, Германия, Италия, Люксембург, Холандия, Дания, Ирландия, Обединено Кралство, Гърция, Португалия, Испания, Австрия, Финландия, Швеция, Чехия, Норвегия, Швейцария

СТРАНИ КООПЕРИРАЩИ с ЕВРОПЕЙСКАТА КОСМИЧЕСКА АГЕНЦИЯ - 5

Програма за асоцииране PECS : Полша, Унгария, **Румъния**; споразумение за сътрудничество: Естония, Словения

СТРАНИ ОТ ЕС извън формални споразумения с ЕКА – 6

Кипър, Малта, Словакия, Литва, Латвия, **България**

Източноевропейски страни : статус на интеграция в ЕКА и администрация

<u>Държава</u>	<u>Статус ЕКА</u>	<u>Година</u>	<u>Национална изпълнителна администрация</u>
Чехия	член	2008	Чешки космически офис (CSO)
Полша	асоцииран член (ECS)	2007	Полски офис по космическите въпроси (PSO)
Унгария	асоцииран член (ECS)	2003	Унгарски космически офис (HSO)
Румъния	асоцииран член (ECS)	2006	Румънска космическа агенция (RSA)
Естония	споразумение	2007	Естонска агенция по предпреимачество (EAS)
Словения	споразумение	2008	Министерство на образованието
Латвия	няма	X	не
Литва	няма	X	не
Словакия	няма	X	не
България	няма	X	не

Таблица 1

Поради горните причини, належащо е формирането на национална постоянно действаща изпълнителна структура, която да реализира мерките по осъществяване целите на национална политика по космически изследвания и свързаното развитие на знания, технологии и приложения в икономиката за нуждите на развитието на страната и обществото, и подпомагаща пълноценното интегриране и реализиране на България като член на ЕС в политиките и изпълнителните структури на Съюза свързани с осъществяването на Лисабонската стратегия [13].

Документи

1. Договор от Лисабон: частта отнасяща се към космоса
http://ec.europa.eu/enterprise/space/doc_pdf/Lisbon_treaty_space.pdf
2. Комюнике на ЕК към Съвета на Европа и Европейският Парламент по Европейската политика за космоса COM212 (26/4/07)
http://ec.europa.eu/enterprise/space/doc_pdf/esp_comm7_0212_bg.pdf
3. Междинен доклад на ЕК по Европейската политика за космоса (11/9/08)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0561:FIN:EN:PDF>
4. Резолюция на Съвета на Европа по Европейската политика за космоса (29/9/08)
<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st13/st13569.en08.pdf>
5. Резолюция на Европейския парламент по Европейската политика за космоса и сигурност - P6_TA-PROV(2008)0564 (20/11/2008)
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0564+0+DOC+XML+V0//BG>
6. Рамково споразумение между Европейския Съюз и Европейската Космическа Агенция (13/10/2003)
http://ec.europa.eu/enterprise/space/doc_pdf/agreement_en.pdf
7. Работен документ - Европейската космическа програма (26/04/2007)
http://ec.europa.eu/enterprise/space/doc_pdf/esp_sec2007_0504_bg.pdf
8. Портал на Европейската Комисия: Европейската политика за космоса
http://ec.europa.eu/enterprise/space/index_en.html
9. Портал на Европейската Космическа Агенция
<http://www.esa.int/>
10. Материали от конференцията 'Модел за управление на националните дейности по космоса' – Будапеща, 26/1/2009
http://www.eurisy.org/DocEurisy/20090126_Budapest/Presentations/FINAL%20PROGRAMME.pdf
11. Портал на Европейската Космическа Агенция –програма за кооперация PECS
<http://pecs.esa.int/>
12. Доклад на Европейския институт по космическа политика: Космосът в Централна и Източна Европа-възможности и предизвикателства пред Европа (2007)
http://www.espi.or.at/images/stories/dokumente/studies/report5_print_f6.pdf
13. Заключение от срещата на Европейските министри отговарящи за космическата политика - Куру (22/7/08)
http://www.ue2008.fr/PFUE/lang/en/accueil/PFUE-07_2008/PFUE-22.07.2008/resultats_de_la_reunion_des_ministres_en_charge_de_l'espace_a_kourou_guyane

Изготвил : д-р инж. Веселин Василев, CASTRA, 2017г,
За контакт: е-майл: info@castra.org